KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 28 päivänä lokakuuta 1998,

Saksan Neptun Industrie Rostock GmbH:lle myöntämän tuen ehdollisesta hyväksymisestä

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 3435)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/374/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on antanut niille, joiden etua asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa edellä mainittujen artiklojen mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I

Komissio ilmoitti 11 päivänä helmikuuta 1997 päivätyllä kirjeellä N:o 1015 Saksalle päätöksestään aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, joka koskee Neptun Industrie Rostock GmbH:n (jäljempänä ”NIR”) pelastamisen yhteydessä myönnettyjä tukia.

Komission päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* [1] ja muita jäsenvaltioita sekä niitä, joiden etua asia koskee, pyydettiin esittämään huomautuksensa.

Saksa vastasi 11 päivänä helmikuuta 1997 päivättyyn ilmoitukseen 10 päivänä maaliskuuta 1997 ja 29 päivänä huhtikuuta 1997 päivätyillä kirjeillä. Vastauksena komission esittämiin lisäkysymyksiin se toimitti asiaa koskevia lisätietoja kirjeillä, jotka oli päivätty 28 päivänä toukokuuta 1997, 16 päivänä kesäkuuta 1997, 1 päivänä heinäkuuta 1997, 4 päivänä heinäkuuta 1997, 22 päivänä heinäkuuta 1997, 10 päivänä syyskuuta 1997, 29 päivänä syyskuuta 1997, 5 päivänä joulukuuta 1997, 8 päivänä joulukuuta 1997, 29 päivänä tammikuuta 1998, 15 päivänä toukokuuta 1998, 19 päivänä kesäkuuta 1998, 17 päivänä syyskuuta 1998 ja 19 päivänä lokakuuta 1998.

Komission kirjeet, joissa se pyysi Saksalta lisätietoja rakenneuudistuksesta, oli päivätty 2 päivänä toukokuuta 1997, 19 päivänä kesäkuuta 1997, 5 päivänä elokuuta 1997, 23 päivänä joulukuuta 1997, 30 päivänä maaliskuuta 1998, 2 päivänä syyskuuta 1998 ja 30 päivänä lokakuuta 1998.

Yksi jäsenvaltio toimitti komissiolle huomautuksensa.

[1] EYVL C 119, 17.4.1997, s. 4.

II

Saksa ilmoitti 13 päivänä kesäkuuta 1996 päivätyllä kirjeellä 15 miljoonan Saksan markan suuruisesta lainasta, jonka Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (jäljempänä "BvS") oli myöntänyt pelastamistukena Neptun Industrie Rostockille.

Saksa vahvisti 12 päivänä syyskuuta 1996 päivätyllä kirjeellä, että lainamäärä oli suoritettu NIR:lle jo 4 päivänä huhtikuuta 1996. Laina oli alun perin määrä maksaa takaisin saman vuoden loppuun mennessä ([1]).

Lainaa ei ilmoitettu komissiolle ennen kuin se myönnettiin eikä ennen kuin se maksettiin yritykselle.

Lisäksi komissio totesi, että Mecklenburg-Vorpommernin osavaltio oli 15 päivänä toukokuuta 1996 päättänyt myöntää sataprosenttisen takauksen 63 miljoonan Saksan markan lainalle. Osavaltio jatkoi tämän takauksen voimassaoloa vuoden 1996 loppuun 2 päivänä syyskuuta 1996 tekemällään päätöksellä ([2]).

Tätä takausta ei ilmoitettu komissiolle ennen sen myöntämistä.

EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio katsoi, että kumpaakin rahoitustoimenpidettä oli pidettävä markkinataloudessa toimivan sijoittajan periaate huomioon ottaen valtiontukena.

Komissio katsoi lisäksi, että edellä mainittu tuki oli laiton, koska Saksan viranomaiset eivät olleet täyttäneet EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan, vaan olivat myöntäneet tuen ennen sen ilmoittamista. Komissio katsoi, että myöhässä ilmoitettu laina oli pelastamistukea ja piti myös ilmoittamatta jätettyä takausta pelastamistukena.

Komissio ilmaisi epäilevänsä, että tuki ei ollut vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävästä valtiontuesta annetuissa yhteisön suuntaviivoissa (jäljempänä "suuntaviivat") ([3]) määriteltyjen perusteiden mukaista, varsinkin kun Saksa ei ennen menettelyn aloittamista koskevan komission päätöksen tekemisajankohtaa ollut esittänyt minkäänlaista tervehdyttämissuunnitelmaa. Sen vuoksi Saksaa kehotettiin menettelyn aloittamisen yhteydessä toimittamaan kaikki NIR:n rahoitustilannetta, myönnettyjen tukien kokonaismäärää ja tervehdyttämisohjelmaa koskevat tiedot.

III

Menettelyn aloittamisen jälkeen eräs jäsenvaltio toimitti komissiolle huomautuksensa. Se kiirehti maksetun tuen todellisen kokonaismäärän selvittämistä ja komission tavoin se epäili tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

IV

1. Saksan demokraattisen tasavallan aikaan Rostockin alueella oli kaksi suurta telakkaa, VEB Schiffswerft Neptun Rostockissa ja VEB Warnowwerft Rostock-Warnemündessä. Vuonna 1991 molemmat telakat yhdistettiin uudeksi Neptun-Warnow Werft GmbH -nimiseksi yritykseksi. Samalla rostockilaisen Neptun-Werftin uusien laivojen tuotanto lakkautettiin ja sen toimintaa jatkettiin vain laivojen korjaustelakkana. Vuoden 1992 lopussa / 1993 alussa Warnowin telakka yksityistettiin "asset deal" -toimenpiteellä (kohdeyrityksen liikeomaisuuden osto) ja myytiin Kvaerner A.S:lle.

   Yrityksen Kvaernerille myymättä jääneet osat, joissa oli yhteensä noin 1 500 työntekijää, yhdistettiin uudeksi yritysryhmäksi nimeltään NIR. NIR perustettiin 1 päivänä maaliskuuta 1993 ja yksityistettiin myöhemmin samana vuonna. Kun yritys myytiin toimivalle johdolle, Neptun Betriebsgesellschaft otti haltuunsa 20 prosenttia osakkeista ja Bremer Vulkan -yritysryhmään kuuluva Hanse Holding osti loput 80 prosenttia.

([1]) Ks. lopulliset ehdot IV.6 kohdasta.
([2]) Tätä takausta pidennettiin vielä myöhemmin useita kertoja, ks. IV.6 kohta.
([3]) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

Neptun-Werftin kauppalaivojen uustuotannon ja muuntamistoiminnan lakkauttaminen oli osa itäsaksalaisen laivanrakennusteollisuuden supistamisprosessia. Tämä tuotantokapasiteetin alentaminen kuului Itä-Saksan laivanrakennusteollisuuden rakenneuudistuksen toteuttamiseksi vuonna 1992 vahvistettujen erityisjärjestelyjen ehtoihin (neuvoston direktiivi 92/68/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1992, laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta annetun direktiivin 90/684/ETY muuttamisesta) ([1]). Siten NIR:n oli siirryttävä laivanrakennuksesta muuhun liiketoimintaan. Joulukuussa 1992 laaditun ensimmäisen alustavan liiketoimintasuunnitelman mukaan NIR oli tarkoitus muuttaa monialaiseksi teollisuusyritykseksi, jonka yhteydessä korjaustelakka toimii.

2. Saksa ilmoitti 27 päivänä ja 29 päivänä heinäkuuta 1993 päivätyllä kirjeellä tähän ensimmäiseen yksityistämiseen ja rakenneuudistukseen osoitetut tuet. Uusien omistajien piti ilmoituksen ja yksityistämissopimuksen mukaisesti tehdä vuoden 1996 loppuun mennessä 357,1 miljoonan Saksan markan investoinnit. Niiden piti taata vähintään 1 200 työntekijän henkilöstömäärä, josta enintään 200 henkilöä olisi korjaustelakan palveluksessa. Laivojen korjauskapasiteetti rajoitettiin 300 000 tuntiin vuodessa. Lisäksi määrättiin yksiselitteisesti, ettei korjaustelakka saanut hyötyä tuista (kuten laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/684/ETY ([2]) säännöksissä edellytetään).

   Rakenneuudistustuki sisälsi Treuhandanstaltin 159 miljoonan Saksan markan kertasuorituksen ja lisäksi Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion alueellisiin tukijärjestelyihin kuuluvan 92,8 miljoonan Saksan markan investointituen. Komissio hyväksyi rakenneuudistustuen 23 päivänä marraskuuta 1993 päivätyllä kirjeellä N:o 18963.

3. Vuoden 1993 lopusta vuoden 1996 alkuun NIR oli osa Bremer Vulkan Verbund AG:tä holdingyhtiön Vulkan Industrie Holding GmbH (jäljempänä "VIH") välityksellä, jonka hallussa oli 80 prosenttia NIR:n omasta pääomasta. Joitakin samaan yritysryhmään kuuluvia yrityksiä, joista suurin osa toimi Bremenin alueella, siirtyi kyseisenä aikana NIR:n haltuun. Bremer Vulkan joutui vuoden 1995 lopulla vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin ja joutui 21 päivänä helmikuuta 1996 hakemaan akordimenettelyä ja päätyi 1 päivänä toukokuuta 1996 konkurssitilaan.

4. VIH, Neptun Vermögensverwaltungsgesellschaft, BvS, NIR ja Neptun Betriebsgesellschaft valmistelivat Bremer Vulkanin NIR:stä (holdingyhtiönsä VIH:n välityksellä) omistaman osuuden myymistä eräälle sijoitusyhtiölle ([3]) ja tekivät 25 päivänä maaliskuuta 1996 sopimuksen Bremer Vulkanin 80 prosentin osuuden siirtämisestä akorditoimitsijan omistaman erään yrityksen haltuun. Tällä sopimuksella BvS vapautti Bremer Vulkanin investointivelvoitteista, joihin se oli sitoutunut vuoden 1993 yksityistämissopimuksessa mutta joita se ei olisi Bremer Vulkan Verbund AG:n ja VIH:n ilmeisen konkurssin vuoksi pystynyt enää käytännössä missään tapauksessa täyttämään. Sopimuksessa 25 päivänä maaliskuuta 1996 vahvistettiin, että osuus olisi myytävä niin pian kuin mahdollista eli vuoden 1997 loppuun mennessä. Osuuden pikaista myyntiä koskevat suunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet, koska "due diligence" -arvioinnin tulos ei tyydyttänyt sijoitusyhtiötä. Tämän jälkeen BvS antoi C.S. First Boston AG -nimiselle investointipankille tehtävän etsiä mahdollisia sijoittajia. Myös NIR:n hallintoneuvoston jäsenet yrittivät löytää yritykselle sopivan sijoittajan. Kyseiset toimet eivät kuitenkaan johtaneet tuloksiin, vaikka C.S. First Boston otti kesään 1997 mennessä yhteyttä suureen joukkoon mahdollisia NIR:n ostajia ja alan lehdissä julkistettiin tieto NIR:n kiinnostuksesta löytää itselleen uusi omistaja. Vasta syksyllä 1997 Papenburgissa sijaitsevan Meyer-Werftin omistajat (jäljempänä "MEYER") tekivät NIR:stä ostotarjouksen. MEYERin tarjouksen ainoana vaihtoehtona oli jatkaa rakenneuudistusta yritysjohdon omistukseen perustuvan olemassa olevan mallin avulla. Neptun Betriebsgesellschaftin laatima suunnitelma osoittautui kuitenkin todennäköisesti rahoituskelvottomaksi ja olisi edellyttänyt hyvin suuria ja pitkäaikaisia valtion takauksia. Tämän vuoksi yritysjohdon omistukseen perustuvasta mallista luovuttiin. MEYER osti näin ollen ainoana tarjoajana kaikki NIR:n osakkeet.

([1]) EYVL L 219, 4.8.1992, s. 54, ja sitä edeltänyt "Ehdotus neuvoston direktiiviksi laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston seitsemännen direktiivin muuttamisesta" (EYVL C 155, 20.6.1992, s. 20).
([2]) EYVL L 380, 31.12.1990, s. 27.
([3]) Kyseinen rahoituslaitos oli saksalaisen Vereins- und Westbank -nimisen yksityisen pankin riskipääomaosasto. BvS toimi sopimuksen osalta kuten yksityinen sijoittaja luopumalla Bremer Vulkanin kanssa aiemmin tehtyyn yksityistämissopimukseen perustuvista vaatimuksista sitä vastaan, että se saa osansa tuotosta, joka syntyy myytäessä VIH:n osuus NIR:stä.

5. Saksa ilmoitti 22 päivänä heinäkuuta 1997 päivätyssä kirjeessään lisäksi, että vuoden 1996 alussa tapahtunut NIR:n irrottaminen Bremer Vulkanista oli välttämätöntä rakenneuudistuksen vaarantumisen välttämiseksi ja NIR:ää uhkaavan konkurssin torjumiseksi. Konkurssi olisi merkinnyt vaaraa menettää kaikki Rostockin alueella sijaitseviin kansiluukkujen tuotantolaitokseen ja venetelakkaan tehdyt investoinnit. NIR oli tuolloin hoitanut lähes kaikki kyseisistä investoinneista seuranneet huomattavat maksuvelvoitteensa. NIR oli kuulunut vuoden 1995 loppuun Bremer Vulkan -yritysryhmän cash concentration -järjestelmään hyötymättä kuitenkaan MTW:lle ja Volkswerftille tarkoitettujen tukien väärinkäytöstä ([1]). Se irrottautui kaikki velvoitteensa hoidettuaan järjestelmästä, mutta oltuaan aikaisemmin sidoksissa Bremer Vulkaniin se ei saanut pankkiluottoja ilman valtion takausta.

6. Menettelyn aloittamista ja asiaan kuuluvien tietojen toimittamista koskevassa 10 päivänä maaliskuuta 1997 päivätyssä vastauskirjeessään Saksa antoi komissiolle tiedot eri tukitoimenpiteistä. Myönnetyt tuet koostuvat seuraavista osista:

   1) BvS:n 15 miljoonan Saksan markan laina toimintakuluihin, annettu 10 päivänä huhtikuuta 1996, takaisinmaksun alkuperäinen määräaika 31 päivänä joulukuuta 1997, maksuaikaa pidennetty myöhemmin 31 päivään joulukuuta 1998.

   2) BvS:n 5,4 miljoonan Saksan markan laina kesken oleviin investointeihin, annettu maaliskuussa 1997, erääntyminen kuten 1 kohdassa.

   3) BvS:n 14,1 miljoonan Saksan markan laina kesken oleviin investointeihin, sosiaalisesta tukisuunnitelmasta aiheutuviin kuluihin ja toimintakuluihin, annettu kolmessa erässä helmikuusta kesäkuuhun 1997, erääntyminen kuten 1 kohdassa.

   4) Mecklenburg-Vorpommernin takausjärjestelyihin kuuluva sataprosenttinen valtion takaus, jolla taattiin luottoja 63 miljoonaan Saksan markkaan saakka (40 miljoonaa investointeihin, 11 miljoonaa tililuottoihin, 12 miljoonan vekseliluotto), annettu 15 päivänä toukokuuta 1996, voimassaoloaikaa pidennetty useita kertoja siihen saakka, kunnes komissio on todennäköisesti hyväksynyt rakenneuudistustukia koskevan suunnitelman.

   5) BvS:n sataprosenttinen vastatakaus enintään 8 miljoonan Saksan markkaan asti tilausten rahoittamiseen (vekselitakaukset), annettu 11 päivänä maaliskuuta 1997, pidennetty toistaiseksi kuten 4 kohdassa.

   NIR sai kaikki nämä lainat ja takaukset vakuuksia (ensisijaista hypoteekkivelkaa) vastaan. BvS loi mittavan valvontajärjestelmän varmistaakseen varojen asianmukaisen käytön. Yhteensä 34,5 miljoonan Saksan markan lainoista käytettiin 25,6 miljoonaa kahteen Rostockissa sijaitsevaan yritykseen (Neptun Stahlobjektbau ja A&R Neptun Boatservice) tehtyjen investointien saattamiseksi loppuun, 3,5 miljoonaa henkilöstökuluihin ja 5,4 miljoonaa muihin yritystoiminnan kuluihin. Saksa pitää 31 päivään maaliskuuta 1997 mennessä aloitettuja toimenpiteitä pelastamistukena ja niiden pidentämistä kyseisen ajankohdan jälkeen rakenneuudistustukena.

   Menettely koskee vain edellä 1 kohdassa mainittua lainaa ja 4 kohdassa mainittua takausta 31 päivänä joulukuuta 1997 asti. Komissio kirjasi näiden toimenpiteiden pidennykset ja muut toimenpiteet uusina tukina valtiontukien rekisteriin numerolla NN 102/97.

7. Saksa toimitti komissiolle 10 päivänä maaliskuuta 1997 päivätyllä kirjeellä yrityksen laatiman väliaikaisen rakenneuudistusohjelman. Näistä asiakirjoista ja niitä koskevista keskusteluista kävi ilmi, että ulkopuoliset neuvonantajat olivat antaneet ensimmäisen rakenneuudistusta koskevan lausuntonsa jo syyskuussa 1996 ja toisen saman vuoden joulukuussa. Näitä lausuntoja ei toimitettu komissiolle, koska neuvonantajat ja NIR:n yritysjohto, Mecklenburg-Vorpommern ja BvS olivat eri mieltä jatkotoimenpiteistä. Tilintarkastajien kertomukset toimintavuosilta 1993–1995 ja neuvonantajien tekemät analyysit osoittivat, että NIR:n tila

([1]) Ks. valtiontuesta N:o C7/96 23 päivänä heinäkuuta 1998 tehty lopullinen päätös (ei vielä julkaistu). NIR erosi cash concentration-järjestelmästä. Bremer Vulkan, NIR ja selvitystilaa hoitava liikepankki sopivat erikseen, että NIR:n saatavat Vulkan Industrie Holdingissa kuitattiin veloilla, joita Neptun Techno Productsilla oli Vulkan Industrie Holdingia kohtaan, ja siten molemmat yritykset saattoivat irrottautua cash concentration-järjestelmästä päätettyään tilinsä.

oli huomattavasti heikompi kuin mitä syksyyn 1996 asti oli oletettu. Kirjatut tappiot paisuivat 5,2 miljoonasta Saksan markasta (1994) 122,9 miljoonaan Saksan markkaan (1995) ja tilintarkastajat huomauttivat jo tuolloin, että jatkuvat riskit edellyttivät lisäkorjauksia. Komissio ilmaisi Saksalle 2 päivänä toukokuuta 1997 päivätyssä kirjeessään vakavat epäilyksensä keväällä 1997 ilmoitetun tervehdyttämissuunnitelman toteuttamiskelpoisuudesta.

8. Saksa ilmoitti komissiolle 1 päivänä heinäkuuta ja 22 päivänä heinäkuuta 1997 päivätyillä kirjeillä tervehdyttämissuunnitelman uudistamisesta ja rahoitusohjelman muuttamisesta. Tätä ohjelmaa muutettiin uudelleen syksyllä 1997, kun Bremer Vulkanin ja Neptun Betriebsgesellschaftin akorditoimitsija oli myynyt MEYERille kaikki NIR:n hallussa olleet osuudet [...]* ([1]) Saksan markan kokonaishintaan. Muutetun tervehdyttämisohjelman keskeiset kohdat ovat seuraavat:

   a) NIR:n toiminnan keskittäminen merenkulkualaan viiden yrityksen avulla:

      — MACOR-Neptun Rostock (lähinnä kansiluukkujen tuotanto konttilaivoja varten, arvioitu pysyvän henkilöstömäärä vuonna 1999: 225)

      — Neptun Reparaturwerft (laivojen korjaus, arvioitu henkilöstön määrä: 59)

      — A&R Neptun Boatservice (purjeveneiden rakentaminen, pienten sotalaivojen ja rannikkovartioston alusten korjaaminen, arvioitu henkilöstömäärä: 29)

      — Möhring Klimatechnik (ilmastointitekniikka pääasiassa laivoihin, arvioitu henkilöstömäärä: 83)

      — Personalservice Rostock (henkilöstönvuokrausyritys merenkulkualan käsityöläisille (arvioitu henkilöstömäärä: 55);

   b) osuuksien myynti sellaisista yrityksistä tai sellaisten yritysten lakkauttaminen, jotka eivät enää kuulu ydinliiketoimintaan:

      — Neptun Isolierglas

      — Neptun-Scanhus Fertigungsgesellschaft

      — Neptun Systemtechnik

      — NIR Hotelbetriebsgesellschaft

      — Oberflächentechnik Rostock;

   c) kaikkien sellaisten kiinteistöjen ja omaisuuden myynti, jotka eivät ole enää liiketoiminnan kannalta tarpeellisia (Neptun omistaa Rostockin keskustan läheltä suuria maa-alueita);

   d) välittömässä työsuhteessa olevien työntekijöiden määrän supistaminen aluksi noin 800:aan ja vuodesta 1999 alkaen noin 530:een (vuoden 1996 alussa henkilöstön määrä oli 1 200).

9. Saksan 8 päivänä joulukuuta 1997 päivättyyn kirjeeseen liitetyn liiketoimintasuunnitelman ja vuotta 1997 koskevan alustavan vuosikertomuksen mukaan NIR:n ydintoimiala merenkulku tuottaa tappiota vuoden 1999 loppuun saakka. Ensimmäisiä vaatimattomia voittoja odotetaan vuodesta 2000 alkaen. Merkittävä osuus tappioista kohdistunee korjaustelakkaan, joka ei ole saanut eikä saakaan tukia. Nämä tappiot on katettava telakan kiinteistöjen myynnillä ja MEYERin avulla.

   Muiden liiketoiminta-alueiden osalta odotetaan seuraavia tuloksia: [...]* Saksan markkaa vuonna 1997 (alustava todellinen tulos), [...]* Saksan markkaa vuonna 1998 (mukaan lukien henkilöstön vähentämiskustannukset 3,5 miljoonaa Saksan markkaa), [...]* Saksan markkaa vuonna 1999, [...]* Saksan markkaa vuonna 2000 ja [...]* Saksan markkaa vuonna 2001. Huomattava osa tappioista koituu Neptun MACORin liiketoiminta-alueelle. Tämä yritys syntyi bremerhavenilaisen MACORin ja rostockilaisen Neptun Stahlobjektbaun yhteenliittymisen tuloksena. Tervehdyttämissuunnitelman mukaan voitollisten tulosten saavuttaminen

([1]) Päätöksen julkaistua versiota on toimituksellisesti muutettu siten, että liikesalaisuuksia ei paljasteta. Nämä osat ovat hakasulkeissa ja ne on merkitty tähdellä.

vuodesta 2000 alkaen edellyttää mittavia uudistuksia organisaatiossa ja markkinoinnissa. Neptun Boatservicen tappioiden odotetaan olevan vuoteen 2000 mennessä alhaisempia ja nopeasti väheneviä. Möhringin toiminta on ollut toistaiseksi kannattavaa, ja sen tilanne pysynee ennallaan. Tervehdyttämistoimet koskettavat itse asiassa tuskin lainkaan tätä yritystä. Personalservice kirjasi vuonna 1997 0,8 miljoonan Saksan markan tappiot, mutta tuottanee vuodesta 1998 alkaen jälleen hieman voittoa.

10. Muiden rakenneuudistustoimenpiteiden osalta MEYER, BvS ja osavaltio pääsivät seuraavaan sopimukseen:

a) MEYER antaa 20 miljoonan Saksan markan toissijaisen lainan NIR:n oman pääoman vahvistamiseksi. Tällä lainalla rahoitetaan pääasiassa korjaustelakan välttämättömiä investointeja, joihin valtiontukia ei saa käyttää.

b) NIR:n vastaperustettu tytäryhtiö Neptun Development GmbH maksaa kiinteistöjen myyntituloilla vuoden 2002 loppuun mennessä takaisin NIR:n vuosina 1996 ja 1997 ottamat pankkilainat. Mecklenburg-Vorpommernin näiden lainojen vakuudeksi lainanantajapankille aikoinaan antaman enintään 63 miljoonan Saksan markan valtion takauksen tilalle annetaan noin 28 miljoonan Saksan markan takaus sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt tukiohjelman.

c) Komission hyväksyttyä ohjelman BvS luopuu vuosina 1996 ja 1997 NIR:lle antamiensa enintään 34,5 miljoonan Saksan markan lainojen takaisinmaksuvaatimuksesta ([1]).

d) MEYERin pyynnöstä BvS pidentää enintään 8 miljoonan Saksan markan luotoille antamansa avaalitakauksen voimassaoloa 31 päivään joulukuuta 1998 asti. Takauksen vakuutena on NIR:n omaisuus ja siitä peritään vuosittain 0,5 prosentin maksu.

e) Mecklenburg-Vorpommern antaa MACOR Neptunin kansiluukkujen tuotantoon tehtäviin jäljellä oleviin 9,8 miljoonan Saksan markan investointeihin enintään 1,7 miljoonan Saksan markan tuen, joka on osa alueellista tukiohjelmaa "Gemeinschaftsaufgabe zur Förderung der regionalen Wirtschaftsstruktur". Tässä tuessa on kysymys vuonna 1994 luvatun aluetuen jäännöksestä, joka jätettiin Bremer Vulkanin konkurssin vuoksi suorittamatta.

Saksa vakuutti, etteivät NIR ja sen rakenneuudistuksen kohteena olevat yritykset saa vuoden 2001 loppuun kestävän tervehdyttämisajanjakson aikana muita tukia. Saksa esittää komissiolle vuosittain kertomuksen rakenneuudistuksen ja yrityksen osien myynnin edistymisestä. Yrityksen tilintarkastajat vahvistavat nämä kertomukset. Neptun Reparaturwerft pitää erillistä kirjanpitoa ja komissiolle esitetään vuosikertomukset sen varmentamiseksi, että tuet eivät vaikuta korjaustelakkaan.

Saksa ja Neptun Reparaturwerft ovat vahvistaneet, että yritys rajoittaa vuosittaisen tuotantokapasiteettinsa myös tulevaisuudessa 300 000 tuntiin. Saksa suostui 10 päivänä syyskuuta 1997 päivätyllä kirjeellä esittämään komissiolle puolivuosittaiset tuotannonseurantakertomukset. Niissä käsitellään myös telakan investointitilannetta. Neptun Reparaturwerft ei aloita uudelleen kauppalaivojen muuntamistoimintaa ennen vuotta 2001, jolloin entisen Neptun-Werftin kymmenvuotinen sulkemisjakso päättyy ([2]). Saksa ja yritys vahvistavat lisäksi, että A&R Neptun Boatservicen laitteita ei käytetä sellaisten laivojen uudistuotantoon, muuntamiseen eikä korjaukseen, joihin sovelletaan laivanrakennustukea koskevaa yhteisön oikeutta. Tilintarkastaja valvoo tämän lupauksen noudattamista.

([1]) Ks. 6 kohta 1 – 3.
([2]) Ks. neuvoston direktiivin N:o 90/684/ETY 7 artikla, jossa säädetään kymmenvuotisesta sulkemisajasta.

11. Yrityksessä tapahtunut kehitys huomioon ottaen tämä päätös koskee pelastamistukea, jonka vuoksi 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely aloitettiin ([1]), sekä kaikkia muita tukia, jotka on edellä kuvatulla tavalla myönnetty tai suunniteltu myönnettäväksi NIR:n pelastamista ja rakenneuudistusta varten.

V

1. BvS:n vuosina 1996 ja 1997 myöntämät lainat ja takaus sekä Mecklenburg-Vorpommernin vuonna 1996 ([2]) vastuulleen ottama 63 miljoonan Saksan markan valtion takaus ovat valtiontukea. Saksa esitti 10 päivänä maaliskuuta 1997 päivätyssä kirjeessään, että kyseiset toimenpiteet olivat välttämättömiä, koska pankit olivat kieltäytyneet antamasta NIR:lle luottoa ilman valtion rajoittamatonta takausta, vaikka yritys ei enää kuulunut Bremer Vulkaniin. Siten on selvää, että BvS:n ja Mecklenburg-Vorpommernin kaikki rahoitustoimenpiteet, myös vuonna 1997 ilmoitetut, ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

   Saksa osoitti tilintarkastajien vahvistamilla perusteellisilla kertomuksilla, että Neptun Reparaturwerft ei ole toistaiseksi saanut minkäänlaista tukea. Lisäksi on varmistettu, ettei pelastamis- ja rakenneuudistustuesta koidu Neptun Reparaturwerftille myöhemminkään hyötyä. Neptun Reparaturwerftin odotettavissa olevat tappiot katetaan myymällä yrityksen käyttöomaisuutta ja MEYERin avulla. A&R Neptun Boatservicen osalta on osoitettu yksiselitteisesti, että tämän pienen telakan toiminta rajoittuu purjeveneisiin ja pieniin sota-aluksiin, toisin sanoen aluksiin, joihin ei sovelleta kauppalaivojen rakentamisesta annettua yhteisön lainsäädäntöä. NIR:lle annettua pelastamis- ja rakenneuudistustukea ei näin ollen luokitella laivanrakennusteollisuuden tueksi. Tukia on arvioitava EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisesti käyttäen vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävästä valtiontuesta annetuissa yhteisön suuntaviivoissa vahvistettuja perusteita ([3]).

2. BvS:n myöntämiä lainoja ja takausta sekä Mecklenburg-Vorpommernin antamaa 63 miljoonan Saksan markan takausta on pidettävä ilmoittamattomina tukina, koska ne on kaikki myönnetty ennen kuin komissiolla oli mahdollisuus ilmaista kantansa niihin. Saksa ei noudattanut EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista tiedonantovelvollisuuttaan. Komissio ei voi varauksitta hyväksyä Saksan esittämää väitettä, että osavaltion antama takaus oli myönnetty osana komission marraskuussa 1991 hyväksymää tukijärjestelyä. On muistettava, että komissio vaati 9 päivänä marraskuuta 1994 päivätyssä kirjeessään N:o 15716 Saksaa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin 93 artiklan 1 kohdan mukaisten takauksia koskevien säännösten noudattamiseksi. Vaikeuksissa oleville suuryrityksille myönnettyjen yksittäisten vakuuksien ilmoittaminen oli yksi tärkeä suuntaviivoissa edellytetty toimenpide. Koska Saksa ei toteuttanut tätä toimenpidettä, komissio katsoi päätöksessään 96/475/EY ([4]), että Mecklenburg-Vorpommernin takausjärjestelyt eivät soveltuneet yhteismarkkinoille. Suuryrityksille myönnettyjen takauksien ilmoittaminen yksittäin on ollut pakollista 1 päivästä heinäkuuta 1996 alkaen. Takausvaliokunnan päätös ensimmäisen takauksen myöntämisestä 31 päivään elokuuta 1996 asti tehtiin 15 päivänä toukokuuta 1996. Näin ollen komissio myöntää, että osavaltion ensimmäistä takausta ei tarvinnut ilmoittaa erikseen, mutta Saksan olisi ollut ilmoitettava sen voimassaolon pidennyksestä 1 päivästä syyskuuta 1996 eteenpäin. Näin ei tapahtunut.

3. Suuntaviivoissa erotetaan pelastamis- ja rakenneuudistustuet. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa tätä eroa on vaikea tehdä. NIR:n rakenneuudistus oli jo meneillään, kun se irrotettiin Bremer Vulkanista. Jo alusta alkaen oli tosin selvää, että aikaisempaan tervehdyttämissuunnitelmaan oli tehtävä joitakin muutoksia. Ongelmien todellinen laajuus tuli kuitenkin esiin vasta vuoden 1996 lopulla, jolloin tilintarkastajat olivat saaneet päätökseen vuoden 1995

([1]) Ks. II luku.
([2]) Ks. yksityiskohtainen kuvaus IV.6 kohdassa.
([3]) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.
([4]) EYVL L 194, 6.8.1996, s. 25.

tilintarkastusta koskevan työnsä ja ulkopuolisten UBB:n neuvonantajien analyysi oli käytettävissä. Tilannetta hankaloitti vielä se, että NIR-yritysryhmään kuului 15 melko pientä eri paikkakunnilla sijaitsevaa yritystä, joiden toimialat olivat hyvin erilaiset. Näillä yrityksillä oli monessa tapauksessa läheiset liikeyhteydet entisen Bremer Vulkan -yritysryhmän muihin toimintoihin, joiden tulevaisuus oli myös epävarma. Kyseisten yritysten elinkelpoisuus oli arvioitava kussakin tapauksessa erikseen. NIR:n itsensä joulukuussa 1996 laatima tervehdyttämissuunnitelma "Neptun 2000" perustui liian myönteisiin oletuksiin. Sitä eivät hyväksyneet NIR:n pankit eikä BvS. Toteutettavissa olevaan ratkaisuun pääsemiseksi oli tervehdyttämissuunnitelmaa muokattava useita kertoja. Tämä toimenpide oli kivulias ja vaivalloinen, sillä jokainen vaihe merkitsi uusia laitosten sulkemisia ja henkilöstön vähentämistä entisestään. Samanaikaisesti oli jatkettava muiden alueiden rakenneuudistusta. Tämän vuoksi vei 15 kuukautta ([1]), ennen kuin saksalaiset eri osapuolet pääsivät yhteiseen sopimukseen uudesta tervehdyttämissuunnitelmasta. Kun osuudet yrityksestä oli myyty MEYERille, uudet omistajat tekivät marraskuuhun 1997 asti lisää muutoksia ([2]). Näin suuntaviivoissa määrätty 6 kuukauden määräaika ylittyi huomattavasti. NIR:n pelastamiseen ja rakenneuudistukseen liittyvät erityiset vaikeudet ovat komission tiedossa, ja niiden perusteella se voi poikkeuksellisesti hyväksyä tässä tapauksessa esiin tulleet viivästykset. Komission mielestä on tosin valitettavaa, ettei Saksa ennen maaliskuuta 1997 noudattanut velvollisuuttaan ilmoittaa rakenneuudistussuunnitelman laatimisen edistymisestä.

4. Koska ennen 28 päivää maaliskuuta 1997 ei ollut käytettävissä toteuttamiskelpoista rakenneuudistussuunnitelmaa, kyseiseen ajankohtaan mennessä maksettuja tukia on — jo edellä IV.6 kohdassa kuvatulla tavalla — pidettävä pelastamistukina. Suuntaviivojen mukaisesti pelastamistukien on täytettävä seuraavat ehdot:

   i) Niillä on tuettava maksuvalmiutta luottojen takausten tai markkinakorkoisten takaisin maksettavien luottojen muodossa.

      Pelastamistuki maksettiin tässä muodossa. BvS:n lainojen korko ylitti diskonttokoron 3 prosentilla, mitä voidaan pitää NIR:n asettama vakuus huomioon ottaen markkinakorkona. Luotto, jonka vakuutena oli valtion takaus, oli myös markkinakorkoinen. Komissio arvioi takauksien tuki-intensiteetin 15 prosentiksi vuodessa, koska NIR:n asettamat vakuudet eivät olisi takaisinmaksun viivästyessä sallineet saatavien perimistä täysimääräisinä (vastaava tuen määrä noin kahden vuoden ajalta on näin ollen 21,3 miljoonaa Saksan markkaa ([3])).

   ii) Tuet eivät saa ylittää yrityksen toiminnan jatkamisen kannalta välttämätöntä määrää.

      Saksa toimitti todisteet siitä, että tuen suuruus oli rajoitettu vähimmäismäärään ja tukea oli maksettu vain maksuvelvoitteiden erääntyessä. Tämä koskee myös suuria investointeja, jotka oli toteutettava tehtyjen sopimusten mukaisesti. Vuoden 1996 alussa investoinneista oli toteutettu noin 80 prosenttia. Toimittajien kanssa tehtyjen sopimusten irtisanominen olisi aiheuttanut liian suuret kustannukset ja todennäköisesti johtanut NIR:n konkurssiin. Tärkeät tuotantolaitokset olisivat lisäksi jääneet keskeneräisiksi ja sen vuoksi taloudellisesti tuottamattomiksi.

([1]) Fortschreibung der Unternehmenskonzeption "Neptun 2000": Tämä rakenneuudistussuunnitelma, joka luovutettiin komissiolle 30 päivänä heinäkuuta 1997 järjestetyn tapaamisen yhteydessä, sisältää lopullisen tervehdyttämissuunnitelman tärkeimmät osat. Se on ensimmäinen tervehdyttämissuunnitelma, jota voidaan suuntaviivojen mukaisesti pitää toteuttamiskelpoisena.

([2]) Lopullinen liiketoimintasuunnitelma valmistui 12 päivänä marraskuuta 1997 ja Saksa toimitti sen komissiolle 8 päivänä joulukuuta 1997 päivätyllä kirjeellä.

([3]) Tarkasteltavana olevat takaukset ovat täytetakauksia. Takaajan on kaikkien panttien lunastamisen jälkeen vastattava velkajäännöksestä. Pantteina ovat kiinnitykset kaikkiin NIR:n kiinteistöihin. Komissio arvioi analyysissään riskin määrän siinä tapauksessa, että maksuvelvollisuus jää täyttämättä, ottaen huomioon kiinteistöjen arvoon perustuvan panttien arvon. Komissio tuli siihen tulokseen, että panttien pakkorealisoinnista saatavat tuotot eivät olisi riittäneet kaikkien lainojen takaisinmaksuun, vaan niiden kattavuudessa olisi ollut odotettavissa takausten kahden vuoden voimassaoloaikana noin 30 prosentin vajaus. Tämä 30 prosentin vajaus vastaa 21,3 miljoonan Saksan markan määrää.

iii) Tukia on lupa maksaa vain ajalta, joka on tarpeen välttämättömän ja toteuttamiskelpoisen tervehdyttämissuunnitelman laatimiseksi ([1]).

Kuten edellä on jo esitetty, komissio voi tässä erityistapauksessa hyväksyä esitetyt syyt, joiden vuoksi toteuttamiskelpoisen tervehdyttämissuunnitelman laatiminen on viivästynyt. Samoin komissio voi hyväksyä näiden tukien voimassaolon pidennyksen siihen saakka, kun se on muodostanut kantansa tervehdyttämisohjelmaan ja siihen liittyviin rakenneuudistustukiin.

iv) Tukien on oltava oikeutettuja vakavien yhteiskunnallisten vaikeuksien perusteella, eikä niiden mahdollistama yritystoiminnan jatkaminen saa kohtuuttomasti horjuttaa tuotannonalan tilannetta muissa jäsenvaltioissa.

Valtaosa NIR:n toiminnasta sijaitsee Rostockin alueella, ja pieni osa siitä on Bremerhavenissa. Kumpikin alue luokitellaan tukialueeksi ja molemmat kärsivät erittäin korkeasta työttömyydestä. Lisäksi Bremer Vulkanin romahtaminen vahingoitti kumpaakin aluetta erityisen paljon, koska yritysryhmä oli yksi alueen tärkeimmistä teollisista työnantajista. Näin ollen pelastamistuet ovat yhteiskunnallisesti perusteltuja.

Tuista asianomaiselle alalle muissa jäsenvaltioissa aiheutuvien vaikutusten analysointi voidaan keskittää NIR:n merenkulkualan ydintoimintaan. Kuten edellä on jo mainittu, NRW:n korjaustelakka ei kuulu rakenneuudistustukiohjelmaan eikä se ole saanut eikä saa minkäänlaista tukea. Möhring on kannattava yritys, joka ei ole missään vaiheessa tarvinnut tukea. Kaikki yritystoimintaan ja investointeihin tarkoitetut pelastamistuet on annettu MACOR Neptunille ja A&R Neptun Boatservicelle lukuun ottamatta pientä osaa, joka osoitettiin eräiden toimintojen lakkauttamisen yhteydessä syntyneisiin emoyhtiön sosiaalisiin kustannuksiin. Boatservice on pieni alle 50 työntekijän yritys, joka toimii Saksan alueellisilla markkinoilla pienten purjeveneiden lohkolla. Sen vähäinen Saksan laivaston pienten alusten korjaustoiminta ei EY:n perustamissopimuksen 223 artiklan määräysten nojalla kuulu 92 artiklan soveltamisalaan. MACOR Neptunin päätoimiala on rahtilaivojen ruumatilojen tekninen suunnittelu, rakenteet sekä valmistus, ja se on erikoistunut konttilaivojen ruuman kansiluukkuihin. MACOR hoitaa rakenteellisen ja teknisen suunnittelun. Kansiluukkujen rakenteellisen ja teknisen suunnittelun maailmanmarkkinoita hallitsee kolme yritystä — MacGregor (Suomi), Kvaerner (Norja) ja MACOR -, joista johtavassa asemassa on suomalainen MacGregor. Jos MACOR olisi lopettanut toimintansa, tämä määräävä asema olisi vahvistunut. Kansiluukkuja valmistetaan kustannussyistä enimmäkseen yhteisön ulkopuolisissa maissa, joissa työkustannukset ovat alhaiset, ennen kaikkea Aasiassa (erityisesti Kiinassa) ja Itä-Euroopassa (Kroatiassa, Romaniassa ja Puolassa). Yhteisössä tärkein kilpailija on Arend & Cie (Ranska). Tulokynnys näille markkinoille on erittäin alhainen, koska periaatteessa mikä tahansa teräsrakenteita valmistava yritys pystyy suunnitteluyritysten piirustusten mukaan valmistamaan ruuman kansiluukkuja. Tämä rajoittaa yhteisön tarjoajien myyntimahdollisuuksia. Niiden tärkeimpiä etuja ovat sijainti lähellä eurooppalaisia satamia ja tuotteiden muita korkeampi laatu. Laivanrakennusmarkkinoiden rakenne huomioon ottaen yksikään näistä tarjoajista, MACOR Neptun mukaan lukien, ei kykene vaikuttamaan suhteellisen alhaiseen hintatasoon. Kansiluukkujen merkitykselliset markkinat ovat maailmanmarkkinat, ja niillä nykyisin vallitseva vaikea tilanne johtuu Itä-Aasian kehityksestä. Ylivoimaisesti suurin osa rahtilaivoista rakennetaan ja varustetaan siellä.

Näin ollen on katsottava, ettei pelastamistuella ole ollut eikä ole kohtuuttomia vaikutuksia toimimaan muissa jäsenvaltioissa.

([1]) Kuten suuntaviivoissa esitetään, komissio harkitsee tarvittaessa pelastamistukien laajentamista tutkimustensa päättämiseen saakka.

Myönnetyt pelastamistuet ovat tosin ilmoittamattomia tukia ja sen vuoksi laittomia, mutta ottaen huomioon edellä esitetyt poikkeukselliset olosuhteet komissio voi todeta tuet yhteismarkkinoille soveltuviksi. Lainat ja takaukset oli annettu, jotta NIR:n olemassaolo lyhyellä aikavälillä voitiin varmistaa. Mainituin rajoituksin tuet täyttävät suuntaviivoissa vahvistetut perusteet.

5. Kuten IV.10 kohdassa on kuvailtu, uusille omistajille rakenneuudistuksen loppuunsaattamiseksi myönnetty valtiontuki sisältää pääasiassa luopumisen BvS:n myöntämän 34,5 miljoonan Saksan markan lainan takaisinmaksuvaatimuksesta ja alentuneelle lainamäärälle myönnetyn valtion takauksen voimassaolon pidentäminen siihen saakka, kun pankkilainat on maksettu takaisin. Mecklenburg-Vorpommernin myöntämän takauksen tukiosuutta pienentää se, että kyseisen pankkilainan vakuutena ovat lähinnä kiinnitykset kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen, joiden kokonaisarvoksi on arvioitu 66,5 miljoonaa Saksan markkaa. Yksityiskohtainen arviointi esitettiin komissiolle ja se on hyväksyttävissä. Näin tämän takauksen riski rajoittuu kiinteistöjen myyntituottojen puuttumiseen tai viivästymiseen, jos vakava kriisi kohtaa lähivuosina paikallisia kiinteistömarkkinoita. Koska lainanantajapankille on myönnetty etuoikeus saataviinsa 50 prosentin osalta myyntituotoista, vuotuiset lainakustannukset ovat noin 1 prosentin verran alhaisemmat kuin oletettu markkinahinta. Tämän vuoksi komissio arvioi, että tuen määrä vastasi noin 2:ta miljoonaa Saksan markkaa. BvS:n antamaa 8 miljoonan Saksan markan avaalitakausta voidaan pitää tarvittavat vakuudet huomioon ottaen markkinaehtoisena. Tätä komission arviota tukee se, että kustannusten vuoksi MEYER ei ole vielä pyytänyt takaussitoumusta.

Muuta tukea kuin 1,7 miljoonan aluetuki ei makseta rahassa. Koska investointi on MACOR Neptunin osalta yksiselitteisesti määritelty, tuen ohjautumista NIR:n kautta tämän korjaustelakalle tai Papenburgissa sijaitsevalle Meyer-Werftille voidaan pitää käytännöllisesti katsoen mahdottomana. Komissio seuraa sovitun valvontajärjestelmän mukaisesti vahvistettujen kertomusten avulla myös tukien oikeaa käyttöä ja pankkilainojen takaisinmaksua.

6. Suuntaviivoissa on rakenneuudistustuelle asetettu seuraavat ehdot:

a) rakenneuudistustukiin on liityttävä toteuttamiskelpoinen rakenneuudistus-/tervehdyttämisohjelma, joka esitetään komissiolle tarpeeksi yksityiskohtaisena ja jolla on voitava palauttaa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja elinkelpoisuus kohtuullisen ajan kuluessa;

b) tuen on oltava suhteessa rakenneuudistuksen kustannuksiin ja sen tuottamiin hyötyihin;

c) tuesta aiheutuvaa kohtuutonta kilpailun vääristymistä on vältettävä;

d) yrityksen on toteutettava rakenneuudistusohjelma kokonaan ja täytettävä kaikki ehdot;

e) komissio valvoo sille vuosittain esitettävien tarkkojen kertomusten avulla ohjelman toteutumista ja ehtojen täyttymistä.

7. Saksa lähetti komissiolle edellä tarkan rakenneuudistusohjelman ([1]). Se käsittää NIR:n toimintojen täydellisen uudelleenjärjestelyn, niin että painopiste on merenkulkuun liittyvässä ydintoiminnassa ja kaikki muut yrityksen toiminta-alueet lakkautetaan. Uudelleenjärjestelyn edetessä henkilöstön määrä vähenee vuodesta 1999 eteenpäin 1 200:sta noin 530:een (lukuihin sisältyy korjaustelakka). MEYERin liiketoimintasuunnitelman mukaan NIR alkaa yritysryhmänä tuottaa voittoa vuoteen 2000 mennessä. Vuoden 1997 alustavat tulokset vastaavat olennaisilta osin näitä arvioita. Suunnitelma perustui varovaisiin oletuksiin tulevista

([1]) Ks. IV.8 kohta.

kysyntä- ja hintasuuntauksista — tämä on realistinen tapa toimia, kun ajatellaan länsieurooppalaisen laivanrakennusteollisuuden kehitystä. Lisäksi oletetaan, että tuottavuus MACOR Neptunin ja A&R Neptun Boatservicen uusissa tuotantolaitoksissa lisääntyy huomattavasti niiden vuonna 1997 tapahtuneen täydellisen käyttöönoton jälkeisten kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Henkilöstön vähetessä ja emoyhtiön yleiskustannusten laskiessa tuotantokustannukset alenevat ja niin kummankin yrityksen korkeat toiminnan käynnistyskustannukset tasoittuvat. Koska Möhringin toiminta on jo kannattavaa ja Personalservice odottaa pääsevänsä nollatulokseen, oletus melko alhaisen mutta vakaan kannattavuuden saavuttamisesta alkaen vuodesta 2000 vaikuttaa realistiselta. Näin ollen komissio voi hyväksyä tervehdyttämissuunnitelman toteuttamiskelpoiseksi.

8. Kuten edellä on kuvailtu, rakenneuudistustuet koostuvat pääasiassa BvS:n myöntämän kaikkiaan 34,5 miljoonan Saksan markan lainan takaisinmaksusta luopumisesta, määrältään asteittain pienenevien valtion takausten voimassaolon pidentämisestä vuoteen 2002 saakka, mikäli NIR:n tarpeettomaksi käyvien kiinteistöjen myynti on silloin saatu päätökseen, ja 1,7 miljoonan Saksan markan alueellisesta investointituesta. Tärkein rahoitusosuus on MEYER:n antama, oman pääoman korvaava 20 miljoonan Saksan markan laina, jolla NIR:lle palautetaan oma peruspääoma. Saksan käsityksen mukaan tämä on välttämätöntä ja perusteltua ottaen huomioon pelastamistoimien aikana syntyneet ja jäljellä olevan rakenneuudistuksen kuluessa odotettavissa olevat tappiot sekä myöhemmin odotettavissa olevien voittojen vähäisyys. Jäljelle jääneen henkilöstön määrä huomioon ottaen NIR:n rakenneuudistuksen toteuttamiseksi myönnettyjen tukien kokonaismäärä on varsin korkea, mutta komissio voi tässä erityistapauksessa yhtyä Saksan näkemykseen. Bremer Vulkaniin kuulumisen aikana laaditun alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman on katsottava epäonnistuneen. Tämän virheen vuoksi NIR menetti oman pääomansa lähes kokonaan. Joistakin vähän aikaa sitten valmistuneista investoinneista on niiden heikon tuottavuuden takia tehtävä osittaiset poistot. Luopuminen 34,5 miljoonan Saksan markan pelastamislainan takaisinmaksusta korvaa osan aikaisempina vuosina syntyneistä tappioista. Se on NIR:n rahoitustilanteen tasapainon palauttamisen kannalta välttämätöntä.

Kokonaiskustannuksiltaan 9,8 miljoonan Saksan markan suuruisten vähäisten investointien päätökseen saattamiseksi annetun 1,7 miljoonan Saksan markan alueellisen investointituen tuki-intensiteetti on 18 prosenttia. Se on huomattavasti alhaisempi kuin korkein kyseisellä alueella sallittu 35 prosentin osuus, ja voidaan siten hyväksyä. Saksa on vakuuttanut, että NIR:ään nykyisin kuuluville yrityksille ei makseta uusia tukia niiden vuoteen 2002 jatkuvan rakenneuudistuskauden aikana. Neptun Reparaturwerft ei saa minkäänlaista tukea.

Suunnitellut tukitoimenpiteet ovat esitetyn rakenneuudistusohjelman mukaisia ja kaupallisesti arvioiden tarpeellisia. Kun otetaan huomioon NIR:n rakenneuudistuksen laajuus ja siitä aiheutuvat huomattavat toimintojen lakkauttamiskustannukset sekä rakenneuudistuksen päättämiseen tarvittava aika, komissio voi hyväksyä rakenneuudistustukien kokonaismäärän 38,2 miljoonaa Saksan markkaa.

9. Koska rakenneuudistustuki käsittää pääasiassa valtion takauksen pidennyksen myönnetylle lainalle, joka MEYERin on määrä maksaa takaisin, ja BvS:n luopumisen velkojen takaisinmaksuvaatimuksesta, tuen vaikutukset kilpailuun jäävät hyvin vähäisiksi samoista syistä, jotka esitettiin jo pelastamistuen yhteydessä. Näin ollen kohtuutonta kilpailun vääristymistä yhteismarkkinoilla ei ole odotettavissa.

Osia tervehdyttämisohjelmasta alettiin alustavasti toteuttaa jo vuonna 1997. MEYER otti hoitaakseen NIR:n johtamisen 12 päivänä helmikuuta 1998. Siitä alkaen tervehdyttämisohjelmaa on toteutettu täysimääräisesti. Saksa laatii rakenneuudistuksen edistymisestä vuosittaisen kertomuksen. Lisäksi Saksa toimittaa komissiolle edellä mainitut kertomukset Neptun Reparaturwerftin ja A&R Neptun Boatservicen toiminnasta.

10. Kokonaisuutena voidaan todeta, että NIR:lle annetut rakenneuudistustuet vastaavat suuntaviivoissa säädettyjä ehtoja. Edellyttäen, että Saksa täyttää tässä päätöksessä säädetyt ehdot, tukien voidaan näin ollen katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 92

artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan sekä ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Saksa ja NIR:ää edustava MEYER ovat vakuuttaneet toteuttavansa ilmoitetun rakenneuudistusohjelman ja noudattavansa asetettuja ehtoja.

Aikaisemmat kokemukset sekä BVV:n haltuun siirtymisen jälkeiseltä että sen konkurssin jälkeiseltä ajalta ovat kuitenkin osoittaneet, että toteuttamiskelpoisen tervehdyttämissuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen tuottavat huomattavia vaikeuksia. Sen vuoksi komissio muistuttaa, että rakenneuudistussuunnitelman toteuttaminen kokonaan on yksi tuelle asetetuista ehdoista. Komissio aloittaa toimenpiteet, joilla tuet vaaditaan maksettavaksi takaisin, jos rakenneuudistussuunnitelmaa ei toteuteta kokonaan (lukuun ottamatta muutoksia, jotka voivat tulla tarpeellisiksi ja jotka komissio on hyväksynyt) tai jos tukien käyttöä koskevia ehtoja ei noudateta,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Yhteensä 34,5 miljoonan Saksan markan lainat, jotka Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS) on myöntänyt Neptun Industrie Rostock (NIR) GmbH:lle ja joiden takaisinmaksuvaatimuksesta luovutaan tämän päätöksen tekopäivänä, soveltuvat yhteismarkkinoille, jos 5 artiklassa säädettyjä edellytyksiä noudatetaan.

2 artikla

Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion NIR:lle 15 päivänä toukokuuta 1996 myöntämän ja tämän päätöksen tekopäivänä uudella enintään 28,1 miljoonan Saksan markan takauksella, joka raukeaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002, korvattavan 63 miljoonan Saksan markan takauksen avustusekvivalentti on 20,9 miljoonaa Saksan markkaa ja takaus soveltuu yhteismarkkinoille, jos 5 artiklassa säädettyjä edellytyksiä noudatetaan.

3 artikla

BvS:n NIR:lle 11 päivänä maaliskuuta 1997 myöntämän, 8 miljoonan Saksan markan vekselitakauksen tämän päätöksen tekopäivään saakka voimassa oleva vastatakaus on avustusekvivalentiltaan 2,4 miljoonaa Saksan markkaa ja soveltuu yhteismarkkinoille.

NIR:n maksamien maksujen ja BvS:n toimittamien vakuuksien vuoksi kyseisen vastatauksen voimassaolon mahdolliseen pidentämiseen 31 päivään joulukuuta 1998 ei sisälly valtiontukea.

4 artikla

NIR:ään kuuluvan MACOR Neptunin investointien päätökseen saattamiseksi myönnettävät 1,7 miljoonan Saksan markan alueelliset investointituet soveltuvat yhteismarkkinoille edellyttäen, että 5 artiklassa säädettyjä ehtoja noudatetaan.

5 artikla

1. Edellä 1 — 4 artiklassa mainitut valtiontuet on tarkoitettu yksinomaan NIR:n pelastamiseen ja rakenneuudistukseen komissiolle ilmoitetun rakenneuudistussuunnitelman mukaisesti. Tukia ei saa käyttää Rostockissa sijaitsevan Neptun Reparaturwerftin eikä Papenburgissa sijaitsevan Meyer-Werftin hyväksi, eikä niistä saa koitua etua mainituille telakoille. Rakenneuudistuksen kohteena oleville NIR-yritysryhmään kuuluville yrityksille ei saa maksaa muita tukia ennen vuoden 2001 loppua.

2. Saksa varmistaa, että

a) Neptun Reparaturwerft ei ylitä kauppalaivojen korjaukselle asetettua 300 000 tunnin kapasiteettirajaa;

b) laivanrakennusteollisuutta koskevien yhteisön säännösten soveltamisalaan kuuluvaa laivojen muuntamistoimintaa ei harjoiteta; ja

c) A&R Neptun Boatservicen laitoksia ei käytetä sellaisten alusten uudisrakentamiseen, muuntamiseen tai korjaamiseen, jotka kuuluvat laivanrakennusteollisuutta koskevien yhteisön säännösten soveltamisalaan.

3. Saksa toimittaa vuosilta 1998 – 2001 vuosittaisen kertomuksen rakenneuudistuksen edistymisestä. Siinä annetaan myös riittävän tarkat tiedot tässä artiklassa säädettyjen edellytysten noudattamisesta. Saksa esittää myös puolivuosittaiset tuotannonseurantakertomukset, joissa annetaan tietoja Neptun Reparaturwerftin toiminnasta.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 28 päivänä lokakuuta 1998.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen